

Pallérozott. Erköltstsel.

mellyből.

még. Koronás. Vendégei - is.

kegyelmes. Meg-elégedéssel.

tértek-meg. —

Ki.

a'. Vallást. valóban.

de. helyessen.

az. Embert.

közönségessen.

a.

Hazát. Szívből.

fzereti.

és. a'. kit.

fzeret. a'. Vallás.

Tifztel. a'. Haza. —

Ezen.

Fő.-Nemesség. eggy. Dízfzének.

eggy. valóban.

Fő.-Affzonságnak.

tifztelettel.

be-nyújtyák.

Munkájokat.

a'.

Ki - adók.

B é - v e z e t é s .

Ki-lépünk két Hazának Néző-piattzára , e-
lejébe' a' Közönség' Ítéző-székinék , és be-
nyújtjuk Urániánknak első Szüleményét
kedves Olvasóinknak . . . Altal-látjuk töké-
letessen , mind Méltóságát azon Közön-
ségnek , melly által kívánunk olvastatni , mind
azon Tiszteletet , mellyel annak tartozunk ;
érezzük egész Erejében azon Kötelessé-
geket , mellyeket magunkra válaltunk , és
mind ezeket ö f z v e - v é v é n indítatunk arra ,
hogy itt , bővebben , mint sem Köz-jelenté-
sinkben lehetett , le-beszélljük mind azt , a'
mi ezen Munkát illeti , és a' mellyek szerént
kívánunk meg-ítéltetni .

A' ki Hazánk' Litteraturájának valóság-
gos Allapotját tudja , nem kételkedik az ,
hogy illy folytatott Irás , mind hasznos ,
mind pedig , hogy most van , éppen alkal-
m a t o s Ideje azt közre-botsátani .

Bé-vezetés.

Hogy ezen Allításunkat meg-bizonyítsuk, illő, hogy röviden elől-adjuk: Mik? és mi Végre valók a' folytatott Írások?

Minden Írás, a' melly több-féle Tárgyakat foglal, és bizonyos Időkben jelen-meg, neveztetik folytatott (periodica) írásnak.

Külömbőségét tehát Foglalattya, és Ideje határozza . . . Tudományos, Országos Dolgok, a' Kereskedés, a' Szép, és még a' Kézi-mesterségek-is lehetnek Tzéllyai's Tárgyai . . . Idejekre nézve lehetnek Mindennapos, vagy Héti-levelek, Hólnapos, vagy Fertály-efztendei Írások.

Méltó, hogy Számot adjunk a' felől, ha hafznos-é, a' minn törekedünk, és mire valók az illy Írások?

Külömböznek ezeknek Következései a' fzerént, a' mint a' Nemzet, és az Olvasó-közönség az Esméretekben elől-mentt, vagy hátra-maradtt.

Bé-vezetés.

Ott, a' hol hofzfú Szunnyadozásból a' Nemzet fel-ébred, magát érzeni kezdi, érzeni a' Gondolkozásnak Betsét, és a' fzelíd Tudományok' Méltóságát, ott ezek az Írások Kijáltó-fzó a' Pufztában, melly az Utakat egyengeti. — Azon Nemzetek, a' mellyek az Erő', virágzó Allapot', és Halhatatlanság' Ösvényén meflze-haladtak, az első Póltzon Helyet fogtak, nem kevés Rész-t tulajdoníthatnak az illy Írásoknak. A' *Spectateur*, mellyre Popé-k és Addison-ok nem általlották Kezeiket tenni, az *Encyclopedia*' Írói, mellyeket tsak a' Kortsúdós gyaláz — és az illy több, minden Nemzeteknél el-terjedtt Írások' számatlan Serege elég Bizonyság ezen Jegyzés' Erősítésére.

Minden halkal, és léptsönként tenyész a' Természeten; ez a' nagy Alkotó el-kerül szorgossan minden Híjánosságot, minden Rést, minden Ugrást, a' maga nagy Müvében. Nem lehet a' Vak eggyfzerre élesen Látó, a' Tudatlan — bölts. Lassan, de

Bé-vezetés.

annál bizonyossabban élesül az Értelem, fényesedik az Elme, lágyúl az Érzés, és tisztítottatik az Ízlés. . . . A' Setétségéből sebessen tett Lépés, a' fényes és szűrő Nap-fényre, Vaksággal büntette a' Vakmerőt, vagy Gondolatlant.

Bizonyos Idejig Fátyol alatt munkál mindenben ez a' nagy Mester; el-fedi terhes Méhében Gyümölcstét, és midőn el-tűrheti a' Levegő' Terhét, akkor teszi-ki azt annak. Tejjel táplálja az Tsetsemőt, és gyenge emésztetű Étkekkel az kisdud Allatot. — Ártalmas a' Tudomány ollyannak, a' ki véle élni nem tud, — az Értelem annak, a' ki azt vezetni nem tudja.

Tsendes, szelíd, okos, 's vigyázó Kézfítésében a' hasznos Gondolkozásnak, követik az illy Írások ezt a' jól-tévő Anyát. —

Nehéz a' Tudományok' Útja, Kezdeté darabos, és únalmas, el-rettenti a' Félénket, és le-veri az Erösset-is. . . . Ezen Írások
rö-

Bé-vezetés.

röviden, kedveltető Színbe' esmértetnek Magunkat, Magunkkal, és a' körülünk-való Tárgyokkal; édes Formában el-fogadtatják vé-
lünk azt, a' mit az Embernek tudni szükség,
hogy — Ember legyen, szoktatnak a'
mi belső Tehettségünk' Gyakorlására, mel-
lyet, vagy Henyéségből, vagy Butaságból
félre-vetünk. . . .

Az Értelem minden okos Lélek' örökös
Jussa. — Hol az a' Hatalom, melly ennek
Tüzét el-fojthassa? . . . de ki-is lenne az az
Írigy, a' ki Lételünk' első Díszfét, ezt
az igaz Isten' Képét, mellyet Petsétül reánk
nyomott, rólunk le-ragadni akarna? — Hafz-
nosok az illy Írások abban-is, hogy nem
zárják az Értelmet a' Tűdósok' kevély
Kő-falai közzé, nem szorítják a' négy Tűdo-
mánybéli Karok' Róstélyai-közibe; . . .
Minden, a' ki érez, és ért, el-fogadhat-
ja Intéscit. — —

Setét, és komor a' mély Tudományok'
Tartományja, és a' —Böltesség' eggyügyű

Bé-vezetés.

's kedves; fennyen hágó a' Túdósság — az életbéli Okosság Kézzel-fogható. Sükeretlen amaz, szépen gyümölsöz ez. . . . A' siva-tag Túdósságot, hafzna-vehető T u d o m á n n y á tenni, a' képzelt és Ször-szál-ha-sogató Efzeskedéseket, az Élet', Jó-er-költs', és a' Köz-társaság' Tzéllyai-hoz alkalmaztatni, a' Böltsséget, mint Szokrátés az Égből le-hozni — ez-is egy Hafzna az illy Irásoknak.

Határ és Végek közzé szorítatott az em-beri Elme. A' tudni-méltó Dolgok egész széles Vidékjeit nem hatja által egy Tekín-tettel femmi Szem. . . . Az Igasságok' öfzve-fontt Lántzát tagonként lehet tsak el-fogni: el-tévelyedel, ha azoknak tsak egy Szemét el-ejted! — Az illy Irások azok a' Tár-há-zak, a' mellyekbe az Igasságok egygyen-ként le-rakatnak, a' jó M ag híntetik, a' *Mdtérialék* le-tézetnek, mellyekből lassan emelkedik-fel a' Böltsségnek szép Palotá-ja . . . Egyes R é s z e k, a' mellyekből egygy nagy E g é s z formáltatik. —

Mi-

Bé-vezetés.

Midőn már a' Nemzet ki-kél az Járó-fzíjj alól, és férjfiúi Erőbe lép, midőn többet el-fogad, és erősebbet meg-emélt, akkor az illy Írások más Formát öltöznek magokra.

Minden Igasság jó — de azt a' Hely, és Idő teszi munkássá. . . . Akkor az illy Írások azon rakodó Helyek, mellyekbe' fok jámbor Haza-fi Jó-kívánásainak Titkait le-teszi, Szívének egész Tellyességéből Felelhez szól — szól, és reá-figyelméz a' Haza.

Minden Igasság jó — de azt a' Szín, és az Abrázat teszi kellemetessé . . . Minden Igasság örökké-való, maradandó — de Köntöse változik . . . Az illy Írások az Időnek és Századnak Kedvét kísírik, az Igasságokat, a' mint minden Idő-pont szereti, úgy adják-elé, és így teszik a' Jót — Köz-jóvá, mert azt meg-szerettetik.

Bé-vezetés.

Azon, némelly Fel-hevülésében fok józan Elmének szerzett apró Munkák, melyek kissebbek, mint sem hogy Könyvé, de fontossabbak mint sem hogy Semmivé legyenek, illy Írásokban záratnak, és a' Semmivé-lételtül meg-mentetnek.

Ne hogy hofzszas legyek, el-kerülöm minden Hafznait eggyenként elé-fzám-lálni: de nem lehet fokaknak bal Vélekedéseket nem igazgatnom, kik az illy Írásokat ártalmasaknak hiszik.

Nem lehet azt tagadni, hogy olly Országokban, hol ezek szerfelett meg-fzaporodtak, Tzéllyaikat, és Méltóságokat el-vezítették, Motskolódások, személyes Tsaták' Piattzává, tudós Ütközetek, és alacsony Indúlatoskodások' Hellyévé váltottak, Bérbe fogadott Szolgákká lettek, és magokat Arrúba botsátották. . . .

Sohajt ezekre az igaz Litterator, és kéri az Eget, hogy ójjon ezen Tudományok'

Mé-

Bé-vezetés.

Mételyétül. De általjában nem kárhozzatja a' Jót, mert rosz Végre fordíthatik. A' Vissza-élés nem tesz valamely magában jó 's hafznos Dolgot útálatossá, és nem rontja-el annak helyes Élését.

Sokszor (azt mondják némellyek) az illy Irások — a' Bujaság', és Fajtalanság' Postái. —

Meg-történik az-is! . . . De itt, Hazánk' Színe és Óltára előtt, hajtsa-meg Térdjét Músánk, esküdjön így, szentül és meg-törhetetlenül: „Minden jámbor Haza-finak örök Gyülölsége szálljon reá, minden józan Szív, és jó Léleknek Meg-útálása essen reá, a' jövő Nyom' Atka, és Pirongatása kövesse, ha el-felejtí valaha a' tisztá Gondolkozásnak, szép Erköltsöknek, Hazájának és Fejedelmének tartozó Kötelességeit, . . . Önnön Szerzői lesznek az Elsők, kik Porrá égetik Leveleit, ha azok dögleletekké lesznek; Gyalázattal bélyegzik Nevét, ha valaha ez a' gyenge, és ártatlan Mú'sa Méreg-keverővé változik.“

Hátra van az Eggy, hogy meg-mutasuk, ha van-é az illy Írásoknak Helye és Ideje nálunk ?

Jó Királyunk' Akarattya, Mindnyájunknak Kívánsága Nemzeti-Nyelvünk' Virágozása . . . Ez az a' *Palladium*, melly fenn-tartja Alkotványunkat; az a' Végvár, a' melly az Idegent, míg Idegen, el-tíltt Határinkról, vagy Haza-fivá által-változtat, az a' Mód, a' melly Nemzetünket Lételében meg-tartja, az a' Jegy, a melly meg-ójj, hogy a' többek között el ne olvadjunk . . . Eggy illy Írás nem M ó d - é vallyon a' Nyelv' Tisztítására, és Terjesztésére ? —

Hízelkedni mindég, de a' Közönség előtt éppen nagy Alatsonyság . . . Nem vezí balúl fenki, ha azt állítjuk, hogy ált al-jában vévén a' Tudományok, nálunk csak Böltsőjekben feküsznek . . . A' ki igen közel véli lenni magát a' Tudományok' me-

Bé-vezetés.

redék Hegyein azok' Tetejéhez, leg-melz-
szebb vagyon az attól. . . . Illy írás nem
tehete még-is valamit a' szép és jó Tudo-
mányok' Tökéletesítésében? — Kitsinyt u-
gyan, de annyit tenni, a' mennyit lehet,
szoros Kötelesség. . . .

Az erköltsi Romlottság ugyan, Hálá
legyen Hazánk' Őrző-angyalának, nem vertt
még nálunk mély Gyökeret: de a' Virtus-
nak - is van tulajdon Kellemetessége;
ezt közzé-tenni — erősíteni a' Gyengét,
vezetni az Indúlót, alkalmas lehet talán
Írásunk?

Nem hafzontalan Kívánsága az a' jó
Haza-szeretőnek, ha a' régi Szer-tartá-
sokat, a' mennyire azok eggyezhetők az
Időnek Szükségeivel, örökké Tartóknak
lenni akarja. . . . Ez ád a' Nemzetnek tu-
lajdon Formát, ez ád álló Erőt, ez ójja-
meg a' Zavarodástól.

Bé-vezetés.

„ Míg nemzeti farkallatos Törvényeink
lesznek Talp-kövei Alkotványunknak , Szer-
tartásaink szentek , Anya-nyelvünk élő , és
az eredeti magyar Vér , Fő -részze Karakte-
rünknek — addig , és tsak addig állunk. „

Ígértük , és meg-is álljuk , hogy eggy
lesz Fő-Tzélunk közzül ezt a' Nemzeti
Karaktert fenn-tartani , erősíteni ,
és vezetni . . . . Magunk Szíve meg-gyöz
a' felöl , hogy ebbe' a' leg-kissebb Tö-
rekedés-is , hafznos Törekedés. — —

Eredeti *) Munkák vezetik a' Népet
a' jó Formálásra. Hidegen hadjuk-el a' Né-
ző-piatzot *Jázon'* és *Meduza'* , *Fédra'* és *Hi-
politus'* Történetei Látásá után — és Kön-
nyel telik Szemünk ha azon , a' körültünk
történt Dolgokat látjuk , és ha a' magunk
Környül-állásit , a' Játék-színben újra fel-ta-
láljuk . . . . . Úgy van alkotva az emberi
Szív,

---

*) *Liberaper vacuum posui vestigia princeps
Non aliena meo pressi pede. Qui sibi fidit
Dux , regit Examen —*

Bé-vezetés.

Szív, hogy semmi néki nem tetfzik, a' melly valamennyire re á nem tartozik. A' Köz-életből-való *Scéndák*, mindennap elől-forduló, Hazánkat 's magunkat illető Dolgok' ellen-állhatatlanúl vonfznak magokhoz. . . . . A' mennyire tehát kis Erönk ér, Fel-tételünk az-is, hogy ma g u n k b ó l 's k ö r ü l ü n k m e r í t t s ü n k, — el-hitetvén magunkkal azt, hogy fzebb a' Fülemile természeti Erdei-tsatsogá-sa, az Kanáriai-madár' költsön vett módos Sűvültésénél. . . .

Az Ízlés a' jó Erkölsök' Szülő-annya. A' komor Virtus el-vefzi e' nélkül leg-fzebb Tulajdonságát a' Szépséget — az Élet Édességét — a' Tudomány kedveltető Hafználatoosságát. . . . Ezt terjeszteni fzeép Hazánkban, a' helyes Ízlés által még fzebbé tenni, bóldogabbá az Eletet, kellemetesebbé a' Lételt — ez-is, úgy véljük, nem ártalmas Igyekezet. . . . .

Az, hogy ezen Munkát különössen az Affzonyi-nemnek szántuk, nem zárja-

Bé-vezetés.

ki a' Férjfiakat-is. Kívánunk a' bölts Ité-
löktől olvastatni, hogy jobbítottassunk —
a' Gyengébbektől, hogy jobbítsunk. Ta-
lán lesz itt amott Munkánkban, a' melly Kí-
vánságunk' mind két Részének meg-felel.

Nem bántjuk-meg a' Férjfiúi Nemet, ha-
azt állítjuk, hogy a' Szép Nem, az Izlés'
Uralkodónéja. Lány Érzések hatalma-
sabban el fogadja mint azt, a' mi Szép.
Nem kételkedünk, hogy egy Nemnek Tö-
kéletesítése által a' másnak-is szolgálunk,
akár azért, mivel a' házi tífzta Örömet
fel-emelni igyekezünk, ha hogy Házas-
társakból — érzékeny Barátnékat, és kelle-
metes Társalkodónékat készíthetünk, akár
azért, hogy ezen édes Vehiculum által a'
Férjfiúi Nem' Tökéletességeire-is munkálunk,
vagy annak Vonfzó Természeti Ereje ál-
tal, vagy azon nemes Vetekezés által,
mellyet annak Pallérozása szülhet; akár leg-
alább az Olvasásnak Meg-fzerette-
tése által, a' melly fok Részzeiben Hazánk-
nak, tsak a' jó Könyvek' Nem-léte által foj-

Bé-vezetés.

tatik-el . . . Leg-fzebb Almánk közzül-való az, ha egy kellemetes Hazánk' Leányának unalmas Óráját hafznossan rövidíthetjük.

Ezen Tzéllyaink' El-érésére minden Erönket fel-áldozzuk. Kevés Száma Elő-fizetőinknek, a' kiket itt háládóan 's ditsekedve nevezünk, nem rettentett-el Intézetünk' Folytatásától, és ámbár melly nagy, és terhes légyen-is Költségünk, de el-hitetvén velünk Szándékunk' Tifztaága, hogy a' Hafznost, hafznosnak meg-nem esmérni lehetetlen, bizonyossá tésszük, a' Közönséget az eránt, hogy ha minden Reménységeink ellen, több Elő-fizetőink nem jönnének-is, és minden Segítség nélkül hagyatnánk-is, magunk Erejével az Efsztendöt ki-visszük, és Jó-fzándékunkat félbe nem szakasztjuk.

Egy édes Kötelesség fekszik rajtunk, mellyet itt közönségessen tellyesítünk. Egy Hazafi, a' ki titkossan és Rejtekebe sumás Adakozásával Lételét tsetsemő Urániánk'nak fel-tartotta, el-vonta magát Há-

Bé-vezetés.

ládátosságunk elől, és rajtunk azt az édes Terhet hagyta, hogy egyenessen néki véle nem adózhatunk: Nem halgathatjuk el azt mindazáltal egészzen, és itt a' Közönség előtt azt háládóan emlittyük. Az a' Gondolat: hogy egy jó Intézet' Fenn-állása az ő Kezei' Munkája, — és a' maga nagy Szívének Meg-elégedése, éppen Szívéhez illő Jutalom. . . . Azon Kezet, melly által hozzánk jutott Jó-tétele öleljük, nem ezért tsupán, de leg-inkább hogy bölts Vezetésével, Támogatásával ugyan az vólt Fő-meg-tartója Igyekezetiünknek. Kívánánk mind Kettőt az egész Világnak nevezni — Szívünk' háládatos Tifztelel nevezni mindég!

Gyenge Leányka! indulj-el immár-ki mértt Utadon, emlékezzél-meg Mennyei Származásodról — Taníts! és igyekezz tettezni! Légy tífzta, és kellemetes! Légy ha fznos Társalkodónéja Hazánk' fze-relmes Leányinak, a' kik közzé most kibotsátunk.

Az Elő-fizetők' Nevei.

A.

- Titt. Almássy Jó'sef Úr.
Gróf Andrássy Jó'sef Úr, Ő Nagys.
Gróf Andrássy Károly Úr, Ő Nagys.
Mélt. Gen. Gróf Andrássy Károlyné Asszony,
    Ő Nagys. szül. Gróf Nádasdy Rebeka.
Gróf Andrássy Leopold Úr, Ő Nagys. K.
    Tanácsos.
Mélt. Aranka György Úr, Királyi Tábla' Fia.

B.

- Titt. Balog Jó'sef Úr, Abáúji Vice-bíró.
Mélt. Conf. Balogh Péter Úr, Ő Nagys.
Tifztel. Balog Sándor Úr, Györi Prof.
Tettes. Baloghi Mihály Úr.